

ЛАПЕНКО Т.Г.

к.т.н., доцент кафедри безпека життєдіяльності

ПРАСОЛОВ Є.Я.

*к.т.н., професор кафедри безпека життєдіяльності
Полтавська державна аграрна академія*

ЯКІСНО ПРОВЕДЕНЕ ЗАНЯТТЯ СЬОГОДНІ З ОХОРОНИ ПРАЦІ – ЗБЕРЕЖЕНЕ ЖИТТЯ ПРАЦІВНИКІВ ЗАВТРА

Праця інженера-механіка агропромислового комплексу складана, предметом якої є технологічний процес та інформація в різних формах прояву.

Координація, підготовка, організація виробництва, навчання працівників та контроль за ними це характерно управлінському характеру праці інженера-механіка. До матеріального характеру праці відносять: створення сільськогосподарської техніки, комплексу машин, технологічного процесу та керування ними під час експлуатації.

Соціальний характер носить праця інженера механіка АПК, та виходячи із змісту та її сутності, передбачає високий ступінь відповідальності і він повинен діяти згідно до прийнятих у колективі та суспільстві правових та моральних норм.

Покращити якість знань з охорони праці при підготовці інженерів-механіків АПК – основне завдання згідно наказу МОНУ, МНС та Держгірпромнагляду України [1,2], що викликано значною кількістю професійних захворювань, нещасних випадків та аварій на виробництві.

Огляд стану травматизму дозволяє приблизно умовно із загального обсягу виділити причини, що складають: організаційного характеру – 70%, технічного – 15%, санітарно-гігієнічного – 10%. Фахівці одностайно прийшли до висновку, що нещасні випадки зі смертельними наслідками в АПК зумовлені рядом причин: недостатнім рівнем підготовки керівників і працівників відповідних служб з питань охорони праці, значною зношеністю засобів виробництва, неналежний контроль за станом безпеки та відсутність засобів індивідуального захисту у працівників.

Аналіз праці інженера-механіка АПК і вимог до його підготовки вимагає підвищення якості викладення дисципліни «Охорони праці в галузі», з використанням ефективних сучасних форм і методів навчання.

Основна вимога до інженера-механіка АПК конкретизується в освітніх закладах і під впливом, якої формується у майбутнього фахівця соціальну і світоглядну позицію в суспільстві. Якість підготовки спеціаліста надасть можливість швидко пройти професійну адаптацію і вдалий наступний ріст по щаблям ділової кар'єри. Саме від цієї групи працівників залежить фактична віддача сільськогосподарської техніки.

Тривалість ділової активної трудової професійної діяльності складає в середньому десь 30...35 років. Зрозуміло, що ділова кар'єра інженера-механіка сільськогосподарської техніки завжди вирізняється індивідуальністю. Додаткову освіту отримують в зв'язку з можливою зміною функцій та місця в системі

управління або за бажанням інженера-механіка (магістратура, аспірантура). Експлуатація мобільного транспорту та сільськогосподарської техніки – це сукупність засобів, способів і методів, які спрямовані на ефективне використання та забезпечення працездатності, безпеки й екологічності.

Об'єктами професійної діяльності інженера-механіка АПК – є сільськогосподарські підприємства та автотранспортні організації різних форм власності.

Фахівець широкого профілю - це інженер-механік АПК, який здатний до самостійної управлінської, організаційної та дослідницької роботи у сфері експлуатації сільськогосподарської техніки. Такий фахівець згідно фундаментальної та спеціальної підготовки з часом може здійснювати науково-дослідну, навчально-виробничу, проектно-конструкторську, виробничо-управлінську, експлуатаційно-технічну та сервісну професійну діяльність.

Згідно з державним освітнім стандартом до інженера, в тому числі до інженера-механіка, висуваються вимоги до освіченості фахівця з загальноосвітніх та спеціальних дисциплін за відомою схемою: знати і уміти використовувати: мати уявлення й досвід. Це конкретизується в навчальних планах, програмах, практиці підготовки і можна звести в ряд блоків.

До загальної культури, соціальної і гуманітарної спрямованості, професійної і суспільної діяльності відносять: повагу до Конституції та дотримання законів; пріоритетність особистості, прав, життя і здоров'я людини; високий моральний, культурний, професійний рівень та активність у трудовому колективі; уміння відстоювати свою позицію та письмово й усно викладати думки та пропозиції.

Професійні знання й навички включають: знання мети та місця інженерно-технічного складу, основ та змісту законодавства АПК; розуміння економічних методів і механізмів управління сільськогосподарськими підприємствами; знання сучасної техніки, технологічного устаткування, процесів і методів технічної експлуатації, ремонту, збереження; уміння організувати робоче місце з гідним зовнішнім виглядом та вимогами з техніки безпеки і охорони праці; виконання обов'язків та прав персоналом відповідно до трудового законодавства; володіння методами економічного та інженерно-технологічних розрахунків; та ведення нормативного аналізу сфери діяльності.

До умінь приймати управлінські та інженерні рішення відносять: знання прав і обов'язків, завдань підрозділу і його місце в системі керування підприємством; уміння передбачити появі нових проблем і неузгодженостей на основі наукового прогнозування; формулювання власної мети і завдання з визначенням та поділом перспективних та оперативних цілей підрозділу.

В уміння впроваджувати рішення та працювати з персоналом включаються: постановка завдань та формулювання мети з регулярним і конкретним контролем виконання; володіння діловим стилем праці, тактовність та вимогливість з підлеглими, використання і узагальнення нормативної ініціативи та активності персоналу; відкрите та справедливе матеріальне та моральне заохочення чи покарання підлеглих.

Професійний ріст та адаптація до виробництва можливий при динамічності знань: фахівця при гнучкості та адаптивності, системності поглядів і методів роботи та розуміння основних закономірностей що діють у галузі; з умінням узагальнювати і використовувати вітчизняний і закордонний досвід; при активній участі у семінарах, виставках, конференціях з самокритичністю і систематичністю підвищення власної кваліфікації з умінням вчитися та самооцінкою та конкурентоспроможністю на ринку праці в міру накопичення професійних знань, навичок і умінь.

Державними вимогами визначено загальний обсяг навчального часу для предмету «Охорона праці в галузі» у навчальних планах підготовки магістрів (спеціалістів), який складає не менше 36 академічних годин.

У навчальній програмі подано загальні вимоги щодо знань, умінь, структури і змісту та переліку рекомендованої літератури, а для інженерів-механіків АПК слід це передбачити в робочих програмах нормативної дисципліни.

Метою та завданням вивчення дисципліни полягає у формуванні у магістрів і спеціалістів умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності співробітників у виробничих умовах АПК з урахуванням досліджень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду; формуванні відповідальності у фахівців за колективну та власну безпеку і в усвідомленості нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням вимог безпеки праці у АПК.

Магістри, спеціалісти АПК, засвоївши програму навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та володіти основними професійними компетенціями з охорони праці у науково-дослідній, технологічній, проектній, консультативній діяльності.

Інженер-механік АПК, пройшовши вказані етапи підготовки буде готовий до професійної діяльності на первинній посаді з питань охорони праці. З часом, разом з досвідом роботи він буде покращувати знання, відпрацьовувати навички, вміння та в процесі після вузівської та самостійної підготовки.

Відомо, що від якісної роботи служби, яка забезпечує технічну експлуатацію сільськогосподарської техніки залежить:

Зменшення забруднення довкілля відходами при збереженні, заправленні, технічному обслуговуванні і ремонті.

Безпека на дорогах, кількість дорожньо-транспортних пригод та нещасних випадків і професійних захворювань працівників інженерно-технічної служби.

Запорукою створення безпечних і нешкідливих умов праці та збереженні здоров'я і життя працюючих при проектуванні, експлуатації, обслуговуванні, ремонті, модернізації та утилізації сільськогосподарської техніки є якісна підготовка інженера-механіка з питань охорони праці.

Заходи по охороні праці з передбаченням системи організаційних і технічних заходів, що упереджують вплив на працюючих небезпечних виробничих факторів.

Організаційні заходи – це правильна організація роботи, навчання, контроль і нагляд за охороною праці; дотримання трудового законодавства і галузевих нормативних актів про охорону праці; проведення пропаганди охорони праці; організація планового-попереджувального ремонту, устаткування, технічних оглядів і випробувань транспортних і вантажопідйомних засобів, судин що працюють під тиском.

Література:

1. Про захист населення і території від надзвичайних ситуацій технологічного та природного характеру: закон України № 1809 – III від 08.06.2000 // Відомості Верховної Ради. – 2000. - № 40. – ст. 337. – <http://mns.gov.ua/lams>.
2. Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України: наказ МОНУ, МНС та Держгірпромнагляду № 969/922/216 від 21.10.2010. №969// БЖД. 2011. - №4. – С. 4-5.
3. Методичні вказівки щодо розробки розділу «Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях» у дипломних проектах (роботах) студентів випускних курсів університету / В.П. Матейчик. – К.: НТУ, 2011. – 68 с.
4. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці ДНАОП 0.00-4.12-5. – К., 2005. - www.zakon.rada.gov.ua.